

Instruction för Lappfogderne.

Instruction och Reglemente, hwarefter Lappfogdarne wid Skattens upbärande af Lappallmoggen sig underdånigst skola hafwa att regulera och rätta.

Gifwen Stockholm den 8 Juli anno 1696.

1.

Såsom Lappfogderne icke mindre än alle andre Kongl. Maj:tz betiente uthi sine beställningar böre ombeflijta sig att wara Kongl. Maj:t och des Lifzarfwingar trogne och rättrådige Tienare, soml des gagn och bästa i alla måtto effter yttersta förmågo sökia och befrämia, men skada fahra och fördärf afwäria och i tijd tilkiänna gifwa, alldels som redelige Tienare och undersåtare ägnar och bör, och de inför Gud, Kongl Maj:t, des Cammar-Collegio och hwar redelig Man kunna till swars stånda; altså skole dhe till den ända så Skriff- som muntel:n afläggia en sådan Eed som föllier; neml:n

Jag N. N. Låfwar och swär wid Gud och hans heliga Evangelium, att Jag will och skall för min rätta arf Konung hafwa och hålla den Stormechtigste Konung och Herre Konung Carl den Elofte Swerges Göthes och Wändes Konung etc./:tit: tit., och efter hans Kongl. Maj:tz dödellige frånfälle det Gud nådeligen fördröje, Hans Kongl. Maj:tz ächta Bröstarfwingar, arfwinge effter arfwinge, som till föllie af det Kongl. Husetz fulkomlige arfzrätt till Rijket och effter Successions ordningen kommå att besittia den Kongl. Thronen och såsom uppå Hans Kongl. Maj:tz min allernådigste Konungz och Herres wägnar, det Höglöflige Kongl. Cammar-Collegium har tillbetrodt och förordnat, mig att wara Fogde öfwer N. N. Lappmarker; Altså skall Jag och wara Halls Kongl. Maj:t och des ächta Bröstarfwingar en huld och trogen samt redelig tienare och undersåtare, och alla det höga Kongl. Wäldet tillllörige rättigheter och förmåhner effter yttersta förstånd och förmågo i acht taga och förswara: Jag skall och på det högsta lata mig angeläget wara att främia och befordra, alt hwadi som Kongl. Maj:t i en eller annan måtto till trogen dienst och nytta länder; Men skada och afsaknad der iag förnimmer någon å färde wara, icke allenast i tijd uptäckia och tilkienna gifwa, utan ock effter yttersta kraffter och förmögenhet sökia att hindra och afwäria, och som min Embetesplicht enkannerligen består derutinnan, att infordra alla dhe Räntor som Kongl.

Maj:t i mitt ombetrodde föijderie tillkommer; altså skall iag sådant med högsta flijtt tro- och sårgfällighet effter komma noga derwid achtandes den tijdh, som upbörden beqwämligast kan ske och allmogen kan komma tillsamman, dhe Räntor som i Perzedlen upbähras och af Allmogen betahlas, skall iag icke allenast i goda och oförfalskade wahrer upbära, uthan och i samma Perzedler oförbytte ifrån mig lefwerera men dhe som effter ordres skola till penningar föryttras, skall iag göra min högsta flijt att försällia effter högsta marckgång; Inge Kongl. Maj:tz Räntor, som icke mig å Löhn äro förlänte, skall iag till min egen nytta bruka eller bruka låta, utan anten till LandtCassan eller hwaräst dhe blifwa förordnade, strax ifrån mig lefwerera, ej heller skall någon Påst i mina förslag och räckningar ringare upföras, mycket mindre uthan fullkomblige ordres, attester och bewijs orätt afförd blifwa; Dernäst skola mine räckningar och förslag wijd föresatte tijder riktigt blifwa till Landzcontoiret inlefwererade; Och som iag torde blifwa förordnat på syner, Ransak- och Skattläggningar, Så skall iag mig derwid wijsa fljigt, trogen och rättrådig, så att ingen ting igenom mitt förwällande skall blifwa tillbaka satt ej heller låta förleda mig af wänskap, Slächt eller mutor, utan med högsta flijt, och så mycket mig möjeligit tillstår, taga Kongl. Maj:tz interesse i acht, så att ingen ting i denna måttan blifwer uttlåtit, som wid sådane tillfällen effter föreskrifne förordningar bör observeras och antäcknas ej heller skall något Hemman, Nybygge, Torp eller annan lägenhet, som någon a parte Ränta af sig kastar af mine Räckningar utheslutas. Skulle iag och finna att Cronones Räntor i någon måtto behörigen stodo att förmehras och förökas hwarom iag skall göra min högsta flijt, skall iag strax sådant hoos Her Landzhöfdingen och Landzcontoiret tillkänna gifwa, igenom min tidige berättelse derom; Jag skall ock så mycket möieligit är noga taga i acht, att icke allena Kongl. Maj:tz förordningar Lappmarkerne angående, både i åndelig och wärdzlig måtto blifwa wederbörligen effterlefwade, uthan ock att ingen åwärkan på Kongl. Maj:tz land i synnerheet wid gräntzerne, hwarcken af främmande eller Kongl. Maj:tz egne undersåtare sker, ej heller att Skogen till onödigt hygge och Swedie uthödes, hwilket om det skulle tillbiudas, skall iag så mycket möjeligit är söka att afwäriat, men der min macht så wijda intet sig sträcker, skall iag det strax hoos Hr. Landzhöfdingen och Landz Contoiret angifwa; för det öfriga skall iag ställa mig till hörsam och noga effterrättelse, alt det som förberörde puncter i detta Reglementet mig påläggia och befalla, såsom iag det inför Gud, Hans Kongl. Maj:t, des Cammar-Collegio och hwar redelig Man will och kan answara, så sant mig Gud hielpe till Lijf och Siähl.

2.

Efftersom Kongl. Maj:t till förekommande af den oreda och confusion som här tills med Lapp-skattens upbärande i een och annan måtto kan wara förelupen, har i nåder godtfunnit att hwar lappeby skall skattläggias för en wiss Summa uti ett för alt; Hwarföre bör lapfogden låta hwar byys Lansman få en afskrift af samma byys skattläggning, hwareffter han sedan har att upbära skatten, som wijd Marknadz tijden måste wara i beredskap att lefwereras till Lappfogden.

3.

Och på det igenom Lappernes flyttiande ifrån den ena Byn till den andra, icke som härtill skedt är den ena byen må förswagas, och den andra twärt om i des ålagde Skatt lijsas; Ty will Kongl. Maj:t i nåder hafwa förordnat, att hwar Lapp, ehwaräst han i Lappmarkerne finnes, bör göra sin skatt till den byn hwar under han en gång är skrifwen, till hwilken ända Lappfougderne hafwa med hwar annan att correspondera, om dem, som flyttia uthur det ena Fogderiet i det andra, att [de] måge kunna hämptas igän till den byn där dhe skrefne äro och sin skatt ärläggia böhre.

4.

Alldenstund den Skatt, hwarmed Byen en gång är blefwen belagd icke bör förminskas till Kongl. Maj:tz afsaknadh; Fördenskull där någon af Byelaget oförmögen blifwa skulle, sin andehl deraf att betahla, på den händelsen böra dhe öfrige Lapparne i byn lijka fult åtaga sig heel skatten, som Byn är skattlagd före, till des en annan kan skaffas i stället effter den oförmögne, och med de öfrige swara till Skatten. hwarom så wähl sielfwa Byelaget, som Cronones Länsmän bör draga försårgh och wårdnad.

5.

När som någon främmande inflyttiar i Byen, bör han effter sin förmögenheet komma den fattige uthiSkattens ärläggande till hielp; Men när mehra Personer willia sig på en by inträngia, än lägenheten kan wara till, måste Länsmannen gifwa Lappfogden sådant tillkienna, på det samma Manskap må kunna skaffas till en annan By, der bättre lägenhet och uthrymme wara kan; åliggandes det derhoos så wähl Lappfogdarne som Länsmännen, att i all görlig måtto så laga, det manskapet må till Swänske sijdan ifrån dhe andre Lappmarkerne blifwa indragit.

6.

Till Skattens desto jämbnare fördehning emillan Lapparne i hwar by skall Länsmännen i dhe större Byar adjungera sig fyra, och i dhe smärre två af dhe beskedeligste Lapparne i bylaget, och hälst Tolfmän, hwilka iemte Länsmannen wid händelser af dödZfall, inflyttningar och oförmögenhet, skatten emillan samtel. Bylaget effter hwars och en wilkor och förmögenheet böra iämcka och repartera. Men skulle dhe med Bylaget derom icke kunna öfwerens komma, eller swårighet dem derwid möta lägge då Justitiarien och Lappfogden dem emillan, när som tinget och upbörden sker, hwad dhe i sa måtto pröfwa skiähligt, noga act tagandes, att Skatten proportioneras och lämpas effter Lappens tillstån, och icke någon må fåå ordsak att klaga sig öfwer sin förmågo blifwa beswärat.

7.

Och som det förnimmes, att Lappallmogen sig deröfwer beklagar, att Justitiarien och Lappfogderne så wäl till dheras Resors fortsättiande, som dhe hoos Lapparne upkiöpte wahrors förförande, skola hafwa tagit af dhem förmycken Skiutz; Dy will Kongl. Majjt till slijke klagomåhls hemmande hermed alfwarligen hafwa förbudit, att hwarcken Justitiarien eller Lappfogdarne skola sig fördrista att här effter af Lappallmogen taga mehra Skiutz, än dhe till Resans befordran nödxvändigt behöfwa, Nembl:n Sex Rhenar hwardera och intet mehr widh straf till görandes de[r] sådant klagat och bewijst warder.

8.

Hwad nu i synnerhet wedkommer Lappfougdarnes redogiörande för denna dheras opbörd, så emedan dermed intet är så stoor swårheet, som i dhe andre Häradz fögderier. så att dhe behöfwa någon a parte Häradzskrifvare, effter som lappskatten nu kommer effter den nyss uprättade och af Kongl. Majjt approberade Taxation mehrendels uti ett för alt med penningar att betahlas, ty skall Lappfogden så häreffter som härtills derföre göra räckning, och den uthi twenne lijka lydande exemplar under sine wisse Titlar med tillhörige verificationer underskrefven till Landz contoiret samma tijd, som dhe andre Häradzfogdarnes Räckningar inkomma, Nembl:n till den 1 Julij åhret näst effter inlefwerera, wid wijte af Tre dahl. Sölf:mt för hwar dag han deruthöfwer uthe blifwer, tagandes findamentet[!] till opbördn 1:o Af de Jordeböcker eller Specificationer, som öfwer Lappmarkernes Skatlläging nu nyligen äro uprättade och hvariemte af dato den öfwersändes, och att altijd en lijka lydande wid hwart åhrs Räckning blifwer inlagd, hwarutinnan noga måste wara annoterat alla dhe ändringar,

Skatten angående, som med Lapparne det åhret kunna wara passerade, anten flere till Byn, sedan förra året äro inflytte, och huru mycket hwardera af dem påtagit sig af dhe andre, som tillförende vore i byn, att betahla i Skatten, eller om någon genom döden är afgången, huru des Skatt emillan dhe qwarblefne är reparerat, med mehra slijkt, som föregående puncter wijdare gee anledning till. 2:o Af den Jordebok eller Specification som Lappfogden skall uprätta öfwer alla Nybyggare, som nedre uthi Lappmarkerne på beqwäme ställen till Landtmans bruk sig komma att nedsättia, hwilka skole till sine Boställen huus byggia, samt till des nähring aker ock äng uprödia och cultivera, hwaraf nye Byar blifwe anlagde, hwilke uti dhe förre Jordeböckren intet äro införde; Uthi hwilken Specification han jämwäl noga skall annotera, icke allena, när dhe äro dijt kombne, så att enär dheras frijhetz åhr effter Kongl. Placatet expirera dhe då wederbörligen effter dess befindtelige ågor och Lägenheter måge blifwa skattlagde, och för samma skatt uthi Jordeboken införde, uthan och som i desse bägge Jordeböcker skall observeras, att hwar och en By med sine åboer specificeras och införes under sin rätta Lappmarkz dstrict och Pastoratz eller Sochnenampn, så att deraf klarligen kan synas, både hwaräst han är belägen, och hwad han årligen importerar; 3:tio Öfver de Byar, som Kongl. Maij:t och Konungen af Dannemarck, jämwähl ock dhe som Kongl. Maij:t Konungen af Dannemarck och Zaren i Muskou tillijka participera uthi, oprättas i lijka måtto a parte specificationes; emedan skatten af dem till wijdare effter förre wanligheten skall upbäras, och fördenskull bör a parte uti räckningar uptagas; Men dhe som allena Kongl. Maij:t och Zaren participera uti, blifwa, effter lijka maneer, som Zaren Skatten af dem upbär, skattlagde till ett wist i penningar, och sedan dereffter upburit, som alt uti Specificationen skall noga exprimeras och annoteras, hwilke Jordeböcker eller Speeificationer måste förähn dhe wid Räckningen till LandzContoiret inlefwereras, wara af Lappfogden sielf underskrefne och af Justitiarien om des richtigheet med sitt namn och Tingställens Insegel attesterade och verificerade.

9.

Uthgifften uti Räckningen af förberörde upbörd angäend, så hafwa Lappfogderne sig att rätta effter dhe förordningar och Stater, som Kongl. Maij:t eller des Statscontoir deröfwer görandes warda, hwilka dem af Landzhöfdingen blifwa tillsänd och communicerade, noga acktandes att der uthom intet lefwereres, och allt hwad der effter betahlas med richtige quittencer bewijses, men hwad som öfwer är sedan Staten är blefwen förnögd, det skall strax inlefwereras uti Landt Ränterijet till Kongl. Stats Contoirez wijdare disposition, intet

tillåtandes att något blifwer tillbaka ståendes såsom till Ballanze hoos Lapparne, uthan at alt wid föresatt Stämbning och Tingztimme blifwer riktigt betalt och erlagt, och på det, man om upbördens må kunna hafwa så mycket snarare underrättelse, skall Lappfogden så snart den är förrättat, deröfwer ett riktigt förslag insända till Landzhöfdingen och Landz Contoiret wid wijte af Tre marck Sölf:mt för hwar dag som han dermed uteblifver öfver den tid, som han dermed till Landzhöfdingen har kunnat inkomma.

10.

Wijd alting måste Lappfogden wara tillstädes, att kunna räcka Tingzrätten handen, på det alt ordenteligen oeh skickeligen må tillgå, tagandes derhoos wijd hwar och eens saakz afdömmande Kongl. Maj:tz Rätt i acht, så wäl med Sakören som annat, samt ställandes dhe executioner, hwilka af Landzhöfdingen honom anbefallas, effter Executions Stadgan och Landzhöfdingens ordre skickeligen och med alfwarsamheet i wärcket.

11.

Dhe observationer som kunna blifwa giorde uti Kongl. Cammar Collegio eller Revisionen dersammatädes, och kunna blifwa Lappfogden ifrån Landzcontoiret tillsände, angående des upbörd och uthgift, skola föreläggias honom till en wiss tid att förklaras, hafwandes han wid samma förklaring uti Landzcontoiret att inkomma, försummar han sådant, plichte med det wijte för hwar dag. som under observationerne förmähles.

12.

Uthi alt öfwrigt, som Lappfogden möta kan, och han af föregående puncter icke finner fullkomblig effterrättelse, hafwer han hoos Landzhöfdingen eller Landz-Bokhållaren sig att förfråga, och sökia dheres handrackning, uti alt det han intet sielf kan förrätta, hwilke på Kongl. Maj:tz wägnar skola räckia honom handen och gifwa honom all nödig effterrättelse, allenast han i tijdh gifwer skriftteligen tillkiänna, hwadh som synes willia wara Kongl. Maj:t och Cronan till skada och otienst, sökandes det iemwäl effter yttersta förmågo att hindra och afwäria. Actum ut supra etc

Carolus.

C. Piper

SRA. Riksregistraturet.

Etter I. Fellmann.